

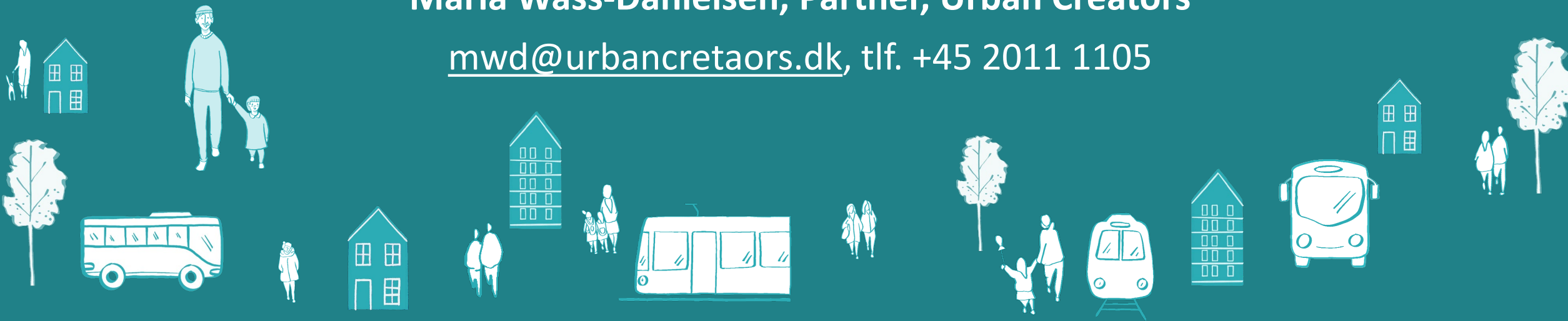
Trafikdage, 26. august 2026 kl. 10.30-12

urban
creators

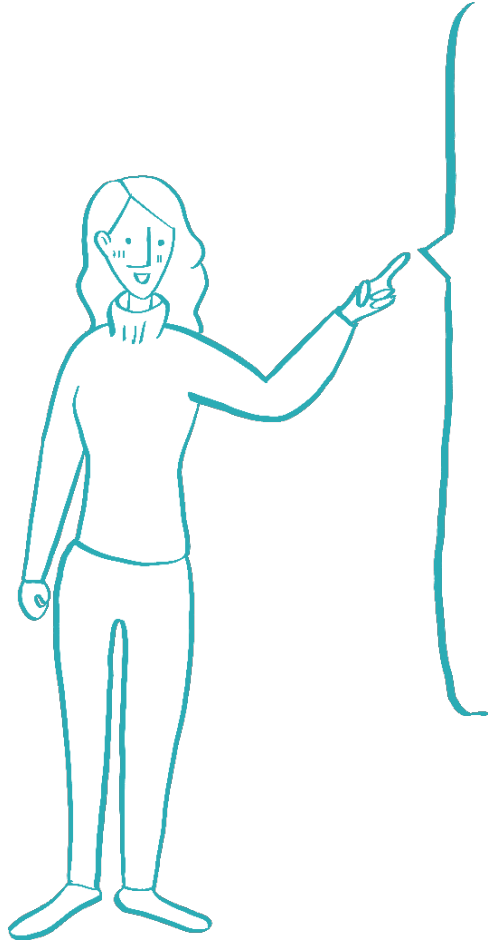
Ny fodgængerhåndbog og metoder til dataindsamling

Maria Wass-Danielsen, Partner, Urban Creators

mwd@urbancrtaors.dk, tlf. +45 2011 1105

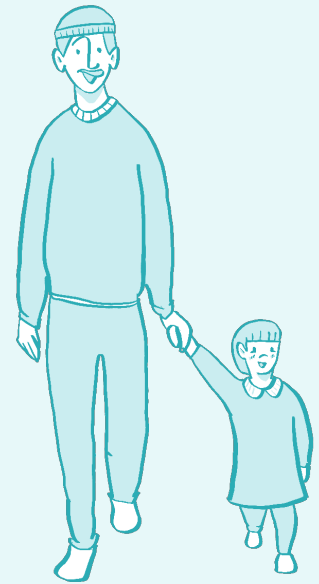
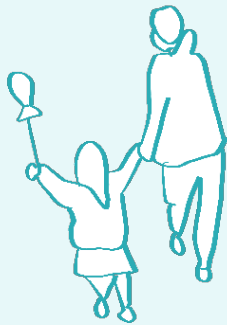

Præsentation

1. Håndbog for fodgængerområder
2. Hvad er nyt i håndbogen?
3. Kend din fodgænger
4. Metoder til dataindsamling

1. Håndbog for fodgængerområder

Behov for en ny håndbog!

Den nye fodgængerhåndbog markerer et skifte ved at betragte **fodgænger** som en integreret del af **byens trafik- og byplanlægning**.

Mange elementer skal indpasses i byrummet

Lokale affaldsløsninger

Bynatur

Terrorsikring

Ladestandere

Klimatilpasning

Butiksudstilling

Cykelparkering

Udeservering

Skilte

Events

Fodgængerområder - mere end skiltning

Fodgængerområder er dels områder, hvor kun fodgængere har adgang, og dels områder hvor både fodgængere og kørende har adgang, men hvor de kørende skal færdes på de gåendes betingelser og altså har vigepligt for de gående.

Inddragelse af håndbogens brugere

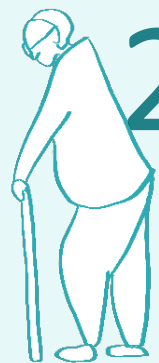

“Jeg ønsker mig mere konkret vejledning ift. Hvornår et område skal være ophold- og legeområde eller gågade!”

“Cykling over pladser giver altid problemer, så det vil være fedt med nogle gode eksempler”

“Tryghed er et vigtigt tema hos os så vejledning ift. belysning og beplantning vil være hjælpsomt”

2. Hvad er nyt i håndbogen?

Indhold i 2016

VEJLEDNING OM ANVENDELSE AF SHARED SPACE

December 2013

HÅNDBOG FÆRDSSELSAREALER FOR ALLE UNIVERSELT DESIGN OG TILGÆNGELIGHED TRAFIKAREALER I BY- OG LANDOMRÅDER

JULI 2023

Rettelse af november 2023 indgår
Rettelse af januar 2025 indgår

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	
1.1	Formålet med håndbogen	5
1.2	Målgruppen for håndbogen	5
1.3	Indholdet af håndbogen	5
1.4	Ændringer i forhold til udgaven fra år 2000	6
2	FORUDSÆTNINGER	
2.1	Overordnede rammer	7
2.2	Lokale rammer og øvrige forhold	7
2.3	Definitioner	8
3	TYPER AF FODGÆNGEROMRÅDER	
3.1	Fodgængerområder	9
3.2	Gågader	11
3.3	Opholds- og legeområder	11
3.4	Fortove, promenader og gangstrøg (brede fortove)	11
3.5	Torve og pladser	14
3.6	Shared space	17
3.7	Områder beregnet på fleksibel anvendelse	18
4	ELEMENTER OG TEMAER	
4.1	Oversigt over elementer og temaer	22
4.2	Fodgængerarealer	22
4.3	Kørearealer	28
4.4	Kørearealer for kollektiv trafik	30
4.5	Kørearealer for cykler	31
4.6	Start og ophør af et fodgængerområde	32
4.7	Cykelparkering	33
4.8	Parkeringsbåse	34
4.9	Varelevering	35
4.10	Fartdæmpere	36
4.11	Byinventar	37
4.12	Beplantning	43
4.13	Belysning	46
4.14	Belægninger	50
4.15	Afmærkning	55
4.16	Klimatilpasning og afvanding	57
4.17	Ledningsarbejder	60
4.19	Universelt design og tilgængelighed	60
4.20	Gaderegulativer	63
5	FASTLÆGGELSE AF UDFORMNINGEN	
5.1	Procedure	65
5.2	Opstilling af forudsætninger	65
5.3	Detaljeret udformning	66

Indhold i 2026

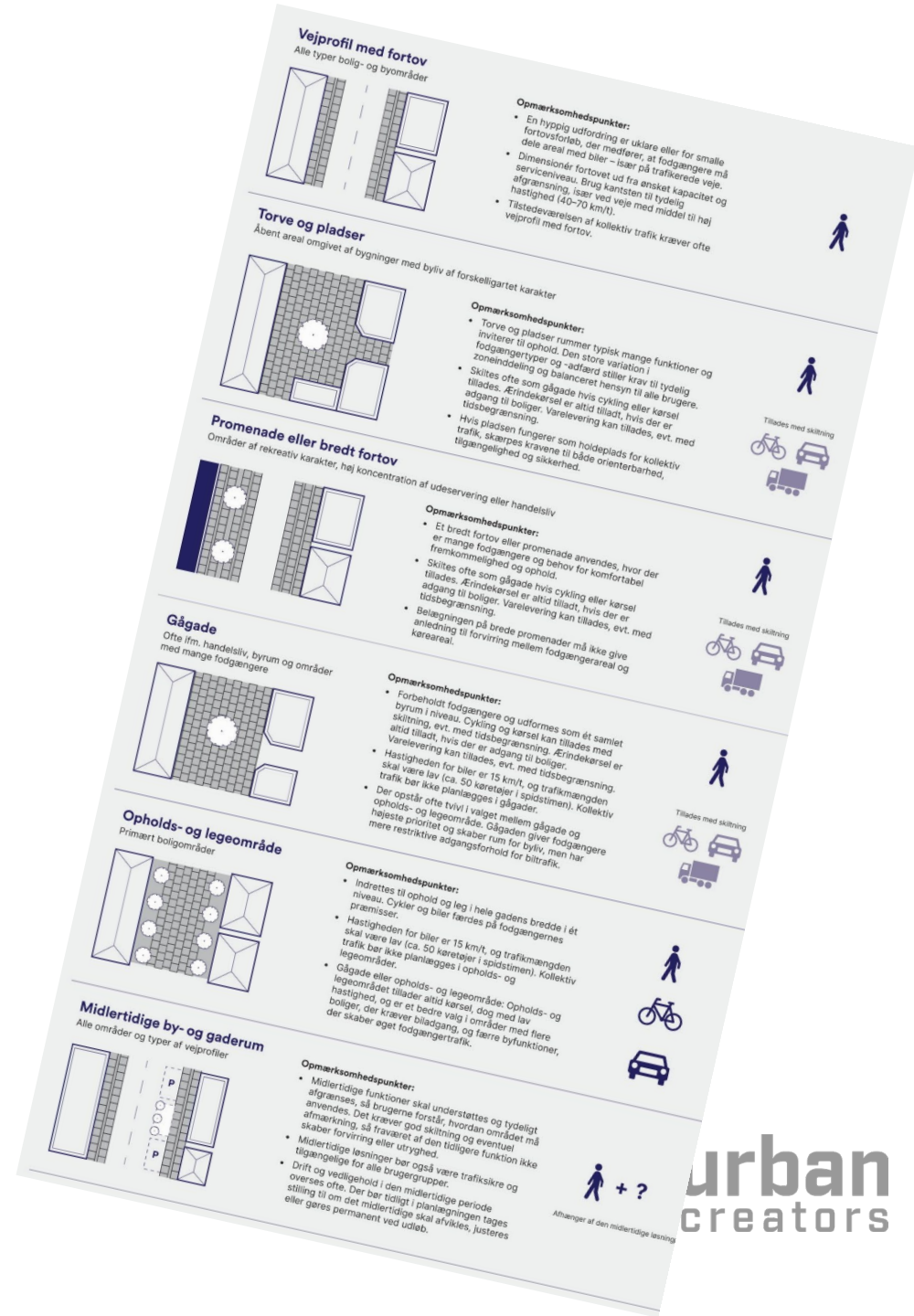
INDHOLDSFORTEGNELSE		
1	INDLEDNING	
1.1	Terminologi	5
2	GRUNDLAG	6
2.1	Lovgivning	7
2.2	Standarder, vilkår, håndbøger mv.	7
3	OVERORDNEDE RAMMER OG TENDENSER	7
3.1	Byer for alle	7
3.2	Økonomisk udvikling	8
3.3	Levende bymidter	8
3.4	Events og terrorsikring	9
3.5	Sundhed og bevægelse	10
3.6	Bæredygtighed og klimatilpasning	10
3.7	Grønnere by- og gaderum	10
4	FORUDSÆTNINGER FOR DET GODE FODGÆNGEROMRÅDE	11
4.1	Oplevelse og gangafstand	11
4.2	Trafiksikkerhed	11
4.3	Universelt design og tilgængelighed	11
4.4	Tryk	11
4.5	Bymiljø og bylivskvalitet	12
4.6	Det visuelle miljø	13
4.7	Drift og vedligehold	14
5	KEND DIN FODGÆNGER	16
5.1	Fodgængertyper	16
5.2	Fodgængeradfærd	17
6	PROCES OG METODE I PLANLÆGNINGEN	17
6.1	Indledende øvelser og metoder	17
6.2	Inddragelse af brugere og analyseværktøjer	18
7	TYPER AF FODGÆNGER	
7.1		

Indhold i 2026

7	Udgivelse af brugere og analyseværktøjer	17
7.1	TYPEN AF FODGÆNGEROMRÅDER	18
7.2	Fortove	20
7.3	Torve og pladser	20
7.4	Promenader og gangstrøg (brede fortove)	20
7.5	Gågader	23
7.6	Opholds- og legeområder	25
7.7	Fodgængerområder med cykling tilladt	28
8	Dynamiske gade- og byrum	29
8.1	ELEMENTER OG TEMAER	30
8.2	Kørearealer	33
8.3	Kørearealer for kollektiv trafik	36
8.4	Kørearealer for cykler	39
8.5	Start og ophør af et fodgængerområde	43
8.6	Cykelparkering	43
8.7	Parkeringsbåse	44
8.8	Varelevering	45
8.10	Fartdæmpere	46
8.11	Belægninger	47
8.12	Ledelinjer og opmærksomhedsfelter	49
8.13	Klimatilpasning	50
8.14	Belysning	50
8.15	Vejvisning/Wayfinding	58
8.16	Øm	63
8.17	Vejarbejder	65
9	REFERENCER	68
10	BILAGSOVERSIGT	72
		75
		79
		80
		82
		83

Forskellige fodgængerområder

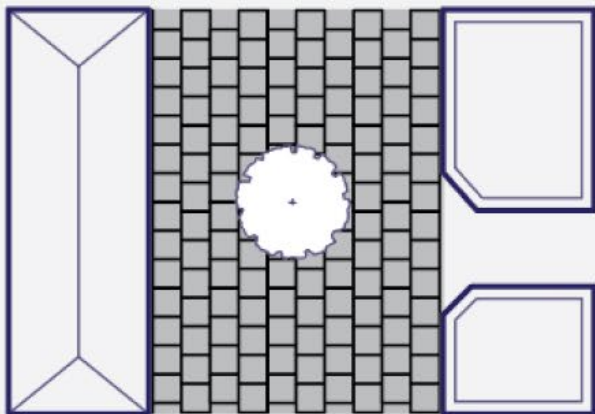
Mere specifik vejledning – tre eksempler

Gågade

Gågade

Ofte ifm. handelsliv, byrum og områder med mange fodgængere

Gågade

Opmærksomhedspunkter:

- Forbeholdt fodgængere og udformes som ét samlet byrum i niveau. Cykling og beboer-, ærinde-, eller arbejdskørsel er kun tilladt ved skiltning, evt. med tidsbegrænsning.
- Hastigheden for kørende færdsel er maks. 15 km/t, og trafikmængden skal være lav (ca. 50 køretøjer i spidstimen). Kollektiv trafik bør ikke planlægges i gågader.
- Der opstår ofte tvivl i valget mellem gågade og opholds- og legeområde. I gågader kan kørsel forbydes helt så arealet udelukkende er forbeholdt fodgængere.

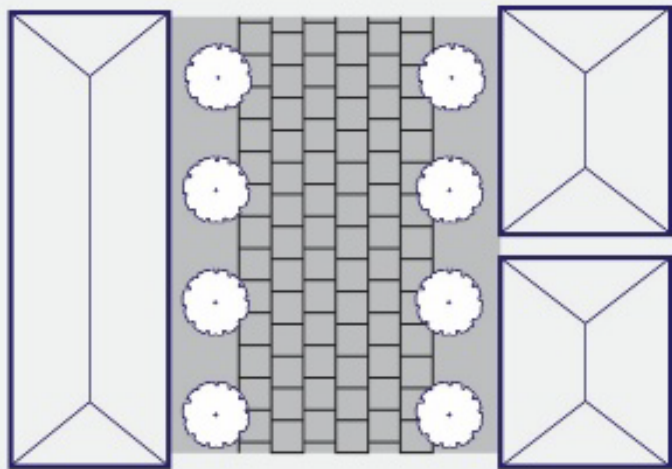
Tillades med skiltning

Ophold- og legeområde

Opholds- og legeområde

Primært boligområder

Opmærksomhedspunkter:

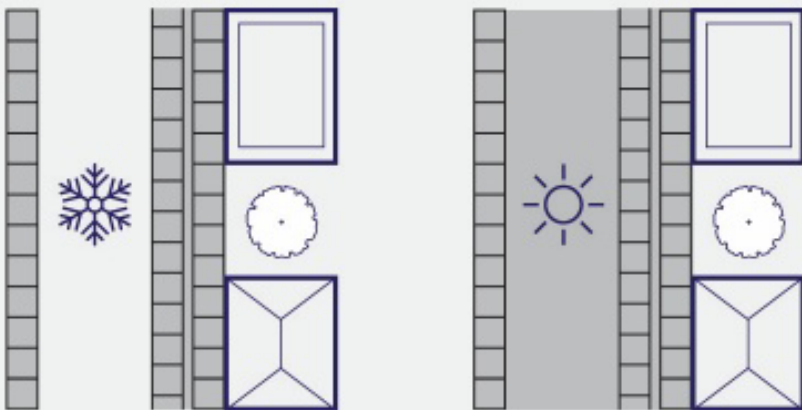
- Indrettes til ophold og leg i hele gadens bredde i ét niveau. Cykler og biler færdes på fodgængerens præmisser.
- Hastigheden for biler er 15 km/t, og trafikmængden skal være lav (ca. 50 køretøjer i spidstimen). Kollektiv trafik bør ikke planlægges i opholds- og legeområder.
- Gågade eller opholds- og legeområde: Opholds- og legeområdet tillader altid kørsel, dog med lav hastighed, og er et bedre valg i områder med flere boliger, der kræver biladgang, og færre byfunktioner, der skaber øget fodgængertrafik.

Dynamiske by- og gaderum

Dynamiske by- og gaderum

Alle områder og typer af vejprofiler.
Eksempel på en sommergågade:

Opmærksomhedspunkter:

- Når flere funktioner (fx ophold og parkering) skal sameksistere i samme byrum, opstår der let konflikter. Hvis brugerne ikke tydeligt kan aflæse, hvilken funktion der gælder hvornår, skabes usikkerhed og fejlanvendelse.
- Udform klare skift mellem funktioner og tydelig kommunikation i overgangsperioder – fx skiltning, belægning eller fysisk afspærring. Drift og opfølgning er afgørende.

Byrum og planlægningen påvirker vores adfærd

- Indretningen har betydning for oplevelsen af gangafstand og hvor langt vi vil gå.
- Kan derfor påvirke sundhed – både fysisk og psykisk velbefindende.

	Stimulerende omgivelser: Fodgængere går op til 30% længere hvis ruten byder på interessante og varierede omgivelser.
	Mulighed for ærinder undervejs: Hvis fodgængere kan kombinere turen med andre gøremål, som f.eks. indkøb, kan de acceptere 15-25% længere afstande.
	Reduktion af ventetider og omveje: Mindre ventetid ved lyskryds og færre omveje kan øge den acceptable gangafstand med 10-15%.
	Finmaskede gangnetværk: Et tæt netværk af gangstier og fortove uden unødvendige barrierer kan forkorte den oplevede gangafstand med 10-20%

3. Kend din fodgænger

Transportfodgængerer

Den sociale fodgænger

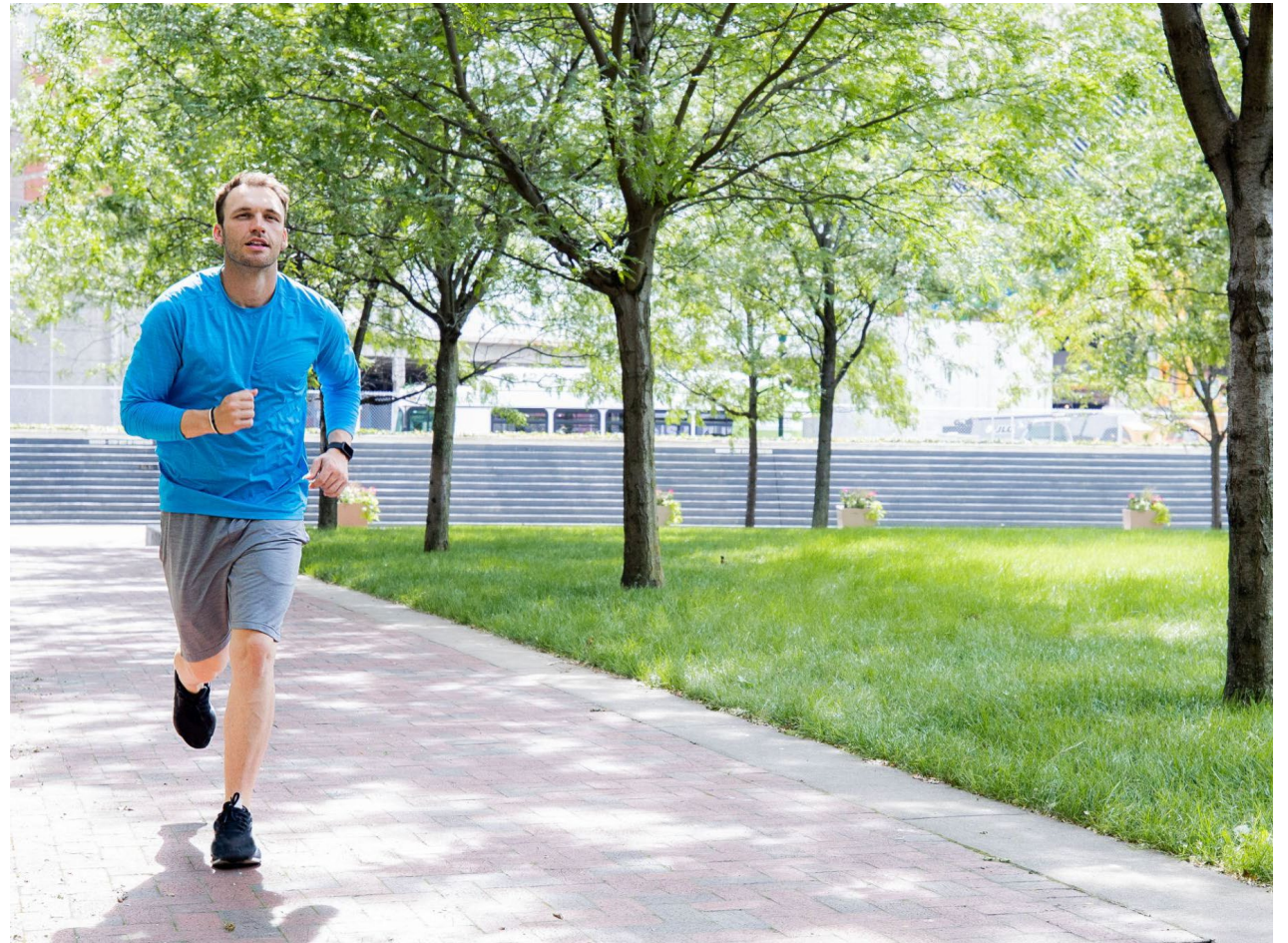
Ærindefodgængerer

Den rekreative fodgænger

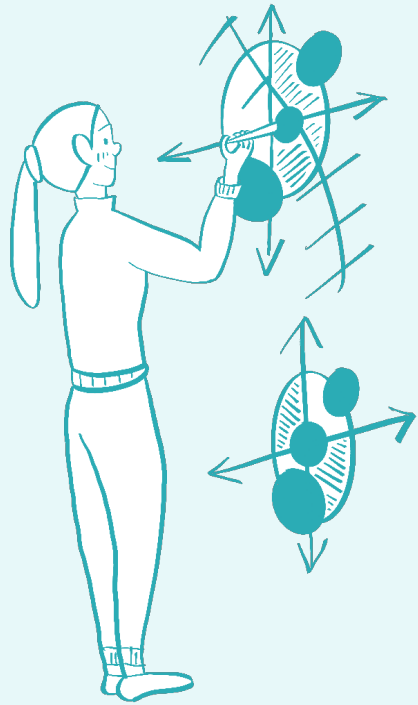
Motionisten

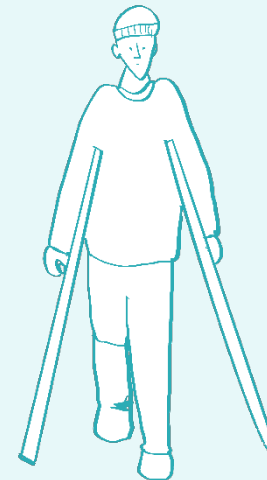
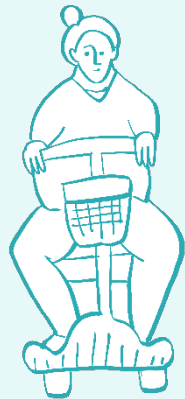
Fremtidens fodgænger?

– Seoul i Syd Korea og i Chongqing Kina er der ”zombielanes” til fodgængere med mobiltelefoner.

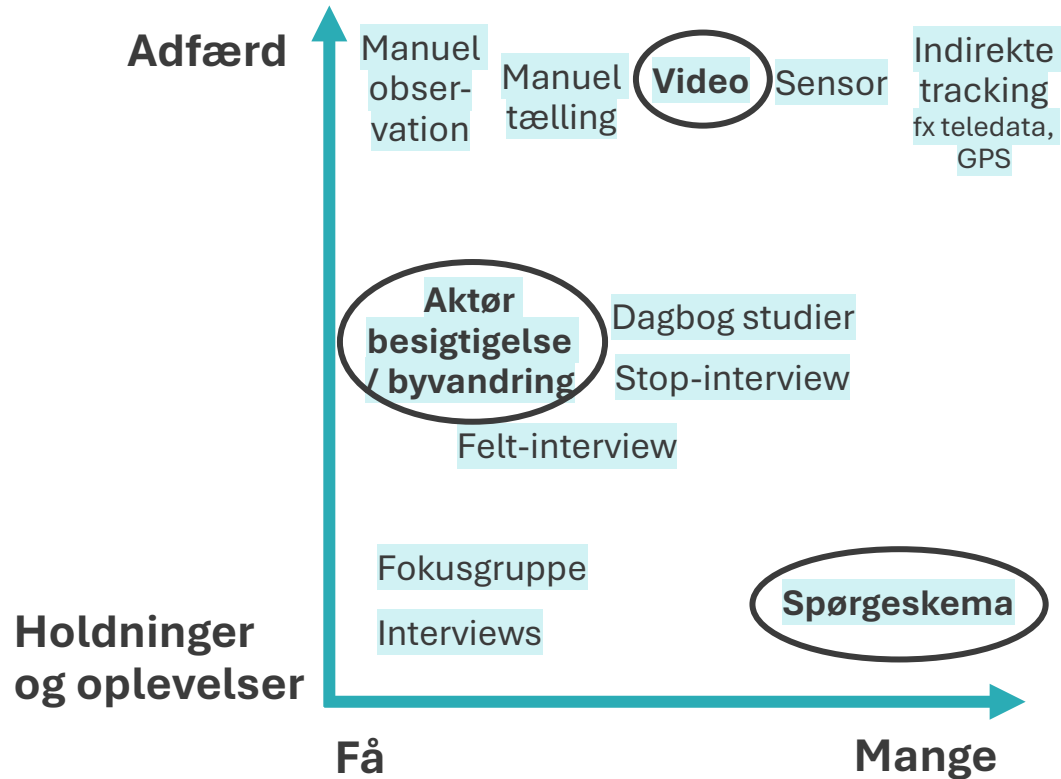

4. Metoder til dataindsamling

Typer af metoder til dataindsamling af og med fodgængere

Kortbaserede spørgeundersøgelser

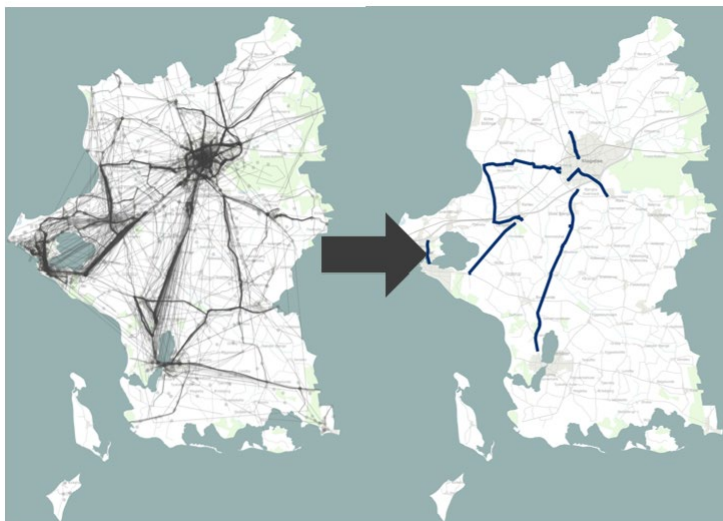
Metode til at indsamle viden om fodgængere og inddrage borgere

**Borgeres lokalviden
bringes i spil & inddrage
mange**

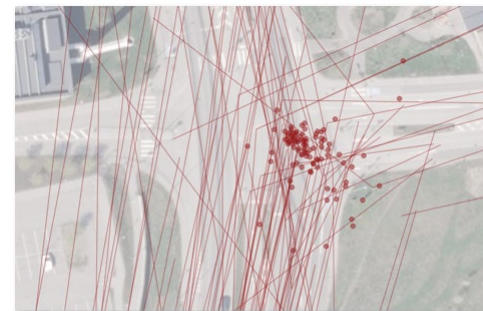
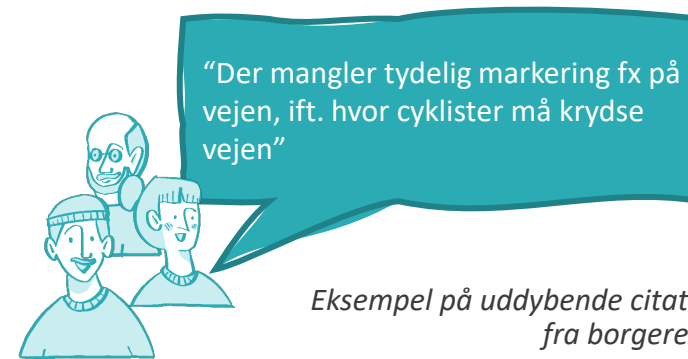
Eksempel på borgerinput til hele Halsnæs Kommune

**Muligt at omsætte
borgernes input til
prioriteringer**

Eksempel på udpegning af steder ud fra borgerinput

**Muligt at gå ned i
detaljen**

Eksempel på detaljeret zoom ned på input i et kryds

Gode erfaringer med at spørge om både 'godt' og 'skidt'

Spørgsmålene kan bruges at fortælle den positive historie om hvor det er godt at færdes – det er også værdifuldt i planlægningen at kende til

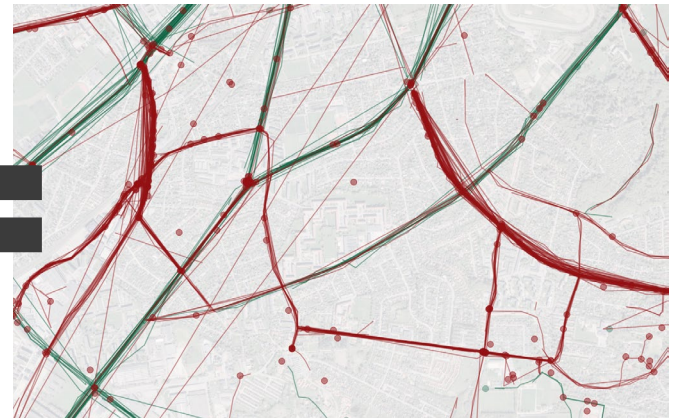
Eksempel input til 'skidt'

Eksempel input til 'godt'

Eksempel 'godt' + 'skidt'

Eksempel: Halsnæs

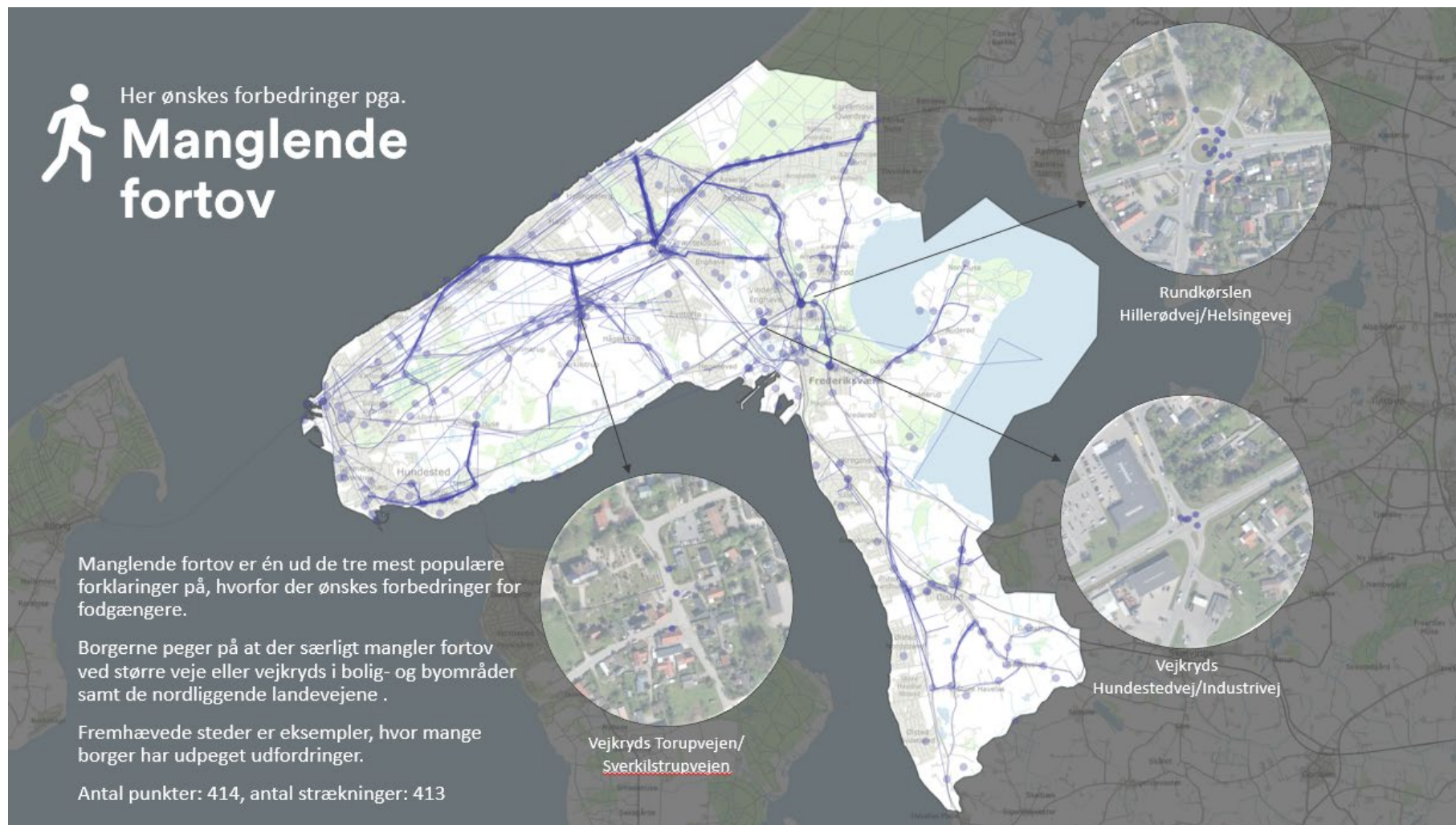
Antal respondenter: 4.942 (16 % af indb.), som gav i alt 8.846 udpegninger af steder.

Udsendt via: DigitalPost til alle borgere + presse, lokalavis og skoler.

Proces: Del af mobilitetsplan, workshop på tværs af forvaltninger
+ lodtrækning af gavekort 1.000 kr.

Rapport: ca. 80 sider med ca. 20 kort

Borgerinput på kort

Her ønskes forbedringer, fordi det er

Svært eller utrygt at krydse vejen

At det er svært eller utrygt at krydse vejen er én ud de tre mest populære forklaringer på, hvorfor der ønskes forbedringer for fodgængere.

Borgerne peger på, at det særligt er svært eller utrygt at krydse veje ved rundkørsler og store vejkryds.

Antal punkter: 683 , antal strækninger: 157

Rundkørslen
Hillerødvej/Helsingevej
22 % af alle punkter er sat her

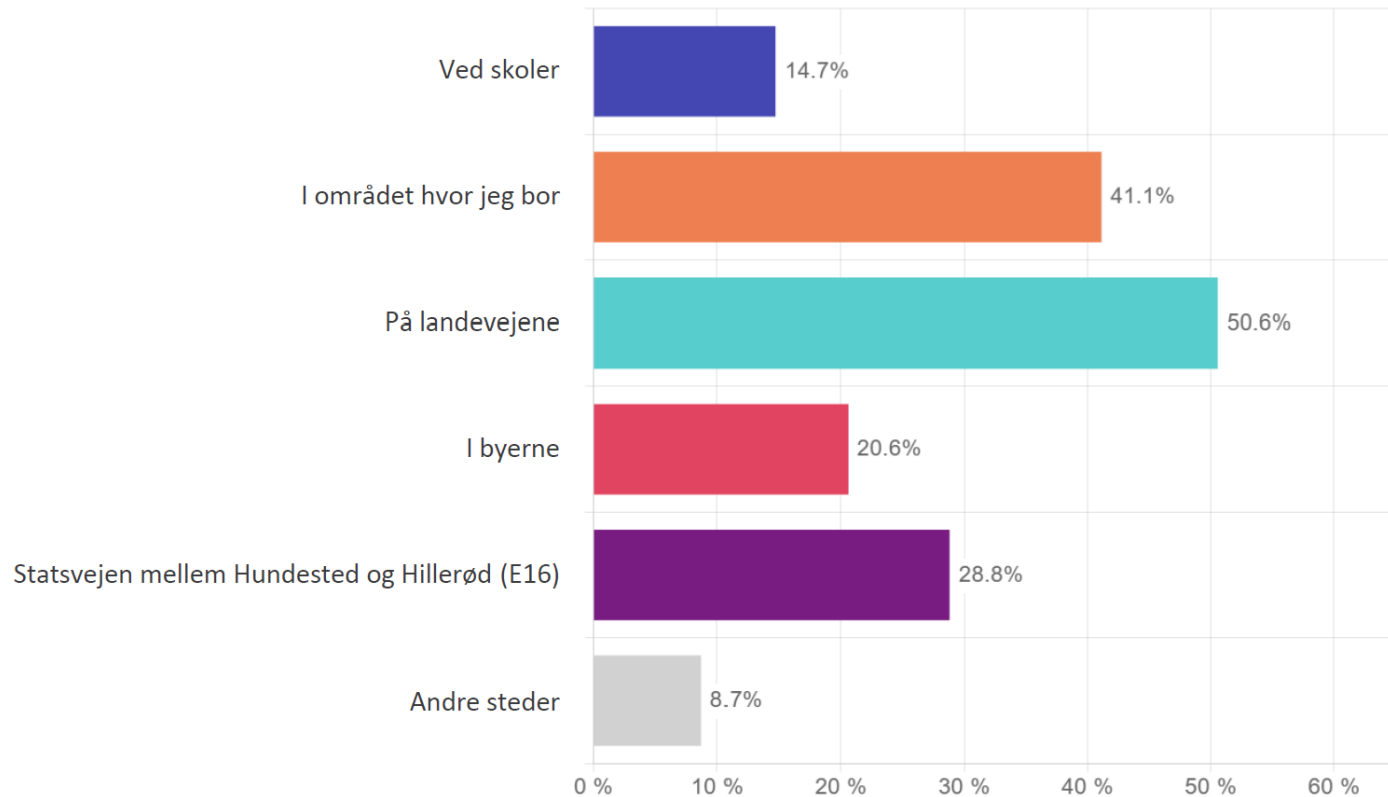
Rundkørslen Hillerødvej/
Karlsgravevej
17 % af alle punkter er sat her

Vejkryds
Hillerødvej/Strandvejen
4 % af alle punkter er sat her

Eksempel: Halsnæs

**Hvilke steder oplever du kan være utrygt at
cykle eller gå på grund af bilernes hastighed?
(flere svar er muligt)
(faste svarkategorier)**

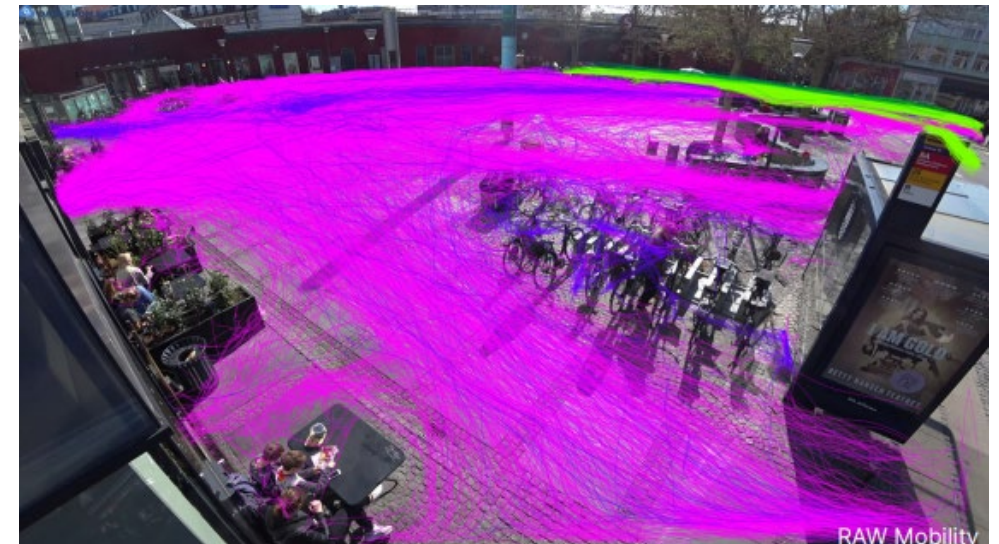
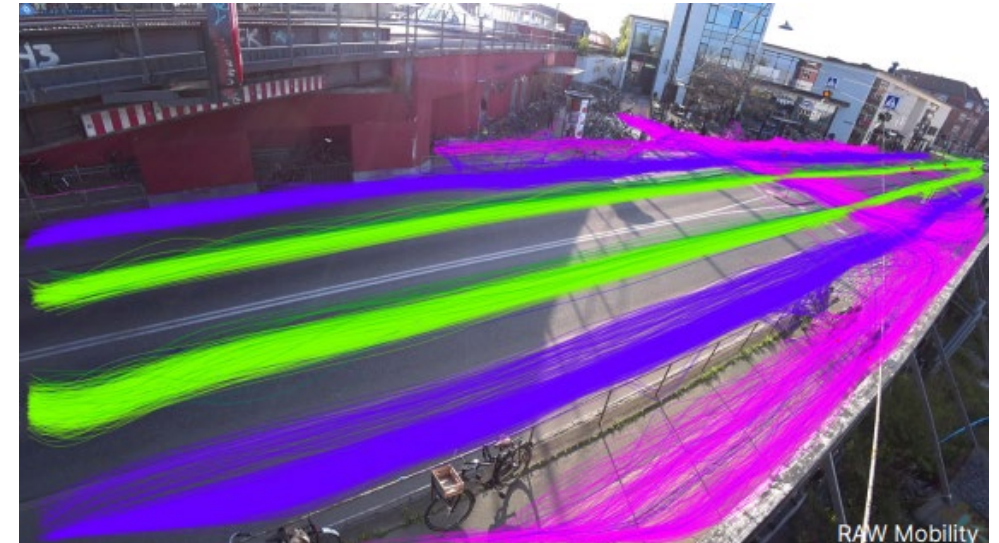
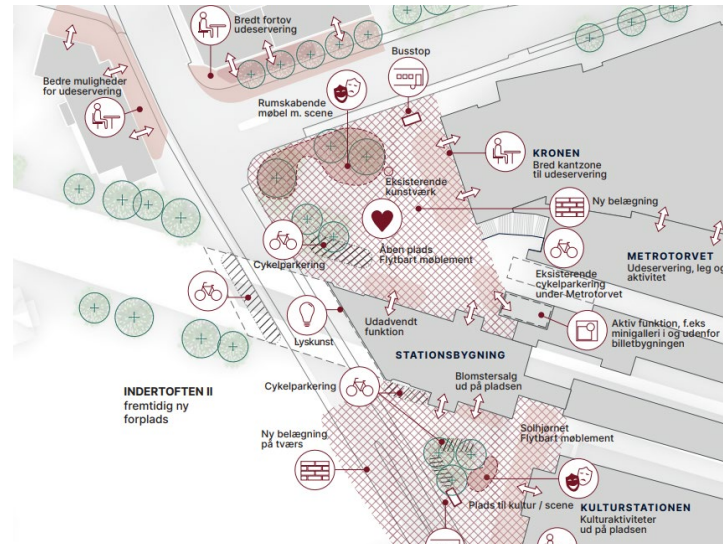
Videoanalyse af flow som designparameter

Metode til at indsamle viden om fodgængeres adfærd

Kan bruges som stedspecifik analyseredskab til at kortlægge fodgængernes fysiske bevægelser og behov for forbindelser i et specifikt byrum.

Kan bruges inden man f.eks. skal renovere en gade eller plads.

- Flow som tydeliggør bevægelsesmønstre henover dagen
- Hastigheder og afstande mellem trafikanter f.eks. i byrum hvor trafikanterne blandes (ophold- og legeområder mv.)

Byvandring som metode til registrering

Metode til at indsamle viden om fodgængeres orientering og behov

Registrering af borgernes brug af byrummet

- Byvandring, samtalsaloner og fysiske workshops på Torvet
- Fokus på wayfinding og orientering
- Registrering af flow ifm. events

urban
creators

Tak

Maria Wass-Danielsen

Partner, Urban Creators

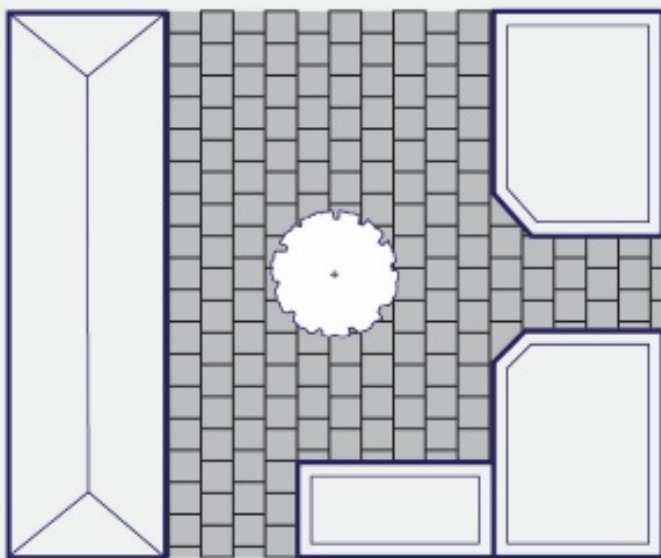
mwd@urbancreators.dk

Cykling i fodgængerområder

Torve og pladser

Åbent areal omgivet af bygninger med byliv af forskelligartet karakter

Opmærksomhedspunkter:

- Torve og pladser rummer typisk mange funktioner og inviterer til ophold. Den store variation i fodgængertyper og -adfærd stiller krav til tydelig zoneinddeling og balanceret hensyn til alle brugere.
- Skiltes ofte som gågade hvis cykling eller kørsel tillades. Ærindekørsel er altid tilladt, hvis der er adgang til boliger. Varelevering kan tillades, evt. med tidsbegrænsning.
- Hvis pladsen fungerer som holdeplads for kollektiv trafik, skærpes kravene til både orienterbarhed, tilgængelighed og sikkerhed.

Tillades med skiltning

Cykling i fodgængerområder?

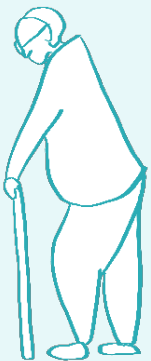
- Når cykling tillades skal det vurderes nøje ud fra trafikmængderne
- Der arbejdes med designgreb, som naturligt nedsætter hastigheden for cyklister – fx ved brug af belægningsskift, mindre forhindringer eller let kurvede ruter frem for lige linjer
- Der, hvor cykling tillades, skabes et klart og intuitivt rumforløb med mulighed for orientering for alle brugergrupper
- Områder hvor der ikke ønskes cykeltrafik kan afgrænses af niveauforskelle fx med kantstensopspring eller strategisk placeret inventar

Tage højde for både funktionelle og sanselige kvaliteter – og ikke kun se gang som en transportform, men som en måde at opleve og deltage i byen på.

Universel design og tilgængelighed

Med nyeste viden om
kognitive funktions-nedsættelse!

Universelt design og tilgængelighed

- Kognitive funktionsnedsættelser dækker over en bred gruppe mennesker med forskellige diagnoser og behov.
- Kan påvirke både orienteringsevne, tryghedsfølelse og mobilitet i det offentlige rum.
- Disse funktionsnedsættelser er usynlige men er blevet mere synlige gennem fx solsikkesnoren som signalere behov for ekstra støtte, tid og tålmodighed.

Eksempel

- Belysningen er jævnt fordelt over gangarealer, og at skygger undgås, da skygger for nogen kan opleves som huller i belægningen
- Det anbefales at arbejde med glidende overgange i lyssætningen mellem gangbanen og de øvrige arealer da kontraster kan gøre det svært for denne gruppe at navigere

Wayfinding mere end skiltning..

TRÆER

Illustrationer fra Idéoplæg til Faaborg Torv
og forbindelser: Erik Brandt Dam, Urban
Creators mfl.

KUNST

BELYSNING

Studio Thinking Hand, Aabenraa
Foto: Peter Bjerke

urban
creators

BELÆGNING OG INTUITIVE GANGVEJE

Tak!

Spørgsmål?

Maria Wass-Danielsen
Tlf.: 2011105
Email: mwd@urbancreators.dk